Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Noctes Atticae

Gellius, Aulus

[Venedig], 6. Apr. 1496

Liber decimvssextvs

urn:nbn:de:bsz:31-272210

Visual Library

linguæ uocabulũ eẽt: & faciẽ uehiculi emẽtius ẽ lõge alienã: falſaq;: & uocabulũ græ-
cũ eſſe dixit. Atq; id ſignificare uolucres rotas interp̃tatus eſt. Comutataq; una littera
petorritũ eſſe dictũ uolebat: quaſi petorotũ. Scriptum ẽt hoc eſſe a Valerio contendit
Petorritum Probo. Ego quum probi multos admodũ cõmẽtarioꝝ libros acq̃ſiuerim: neq; ſcriptũ
in his inueni: nec uſq̃ alioquin Probũ ſcripſiſſe credo. Petorritũ .n. eſt non ex græca di-
midiatum ſed totũ trãſalpibus factũ: nã eſt uox gallica. Id ſcriptũ eſt in libro. M. Var
ronis quartodecimo reꝝ diuinaꝝ. Quo in loco Varro quũ de petorrito dixiſſet: eſſe id
uerbũ gallicũ: lanceã quoq; dixit nõ latinũ ſed hiſpanicum uerbũ eſſe.

Lancea Quæ uerba legauerint rhodii ad hoſtiũ ducẽ Demetrium: quum ab eo obſideren-
tur ſuper illa inclyta Hyaliſi imagine. Cap. xxxi.

Hodũ inſulã celebritatis antiq̃ſſimæ oppidũq; ĩ ea pulcherrimũ: ornatiſſimũ-
r q; obſidebat oppgnabatq; demetrius dux ætatis ſuæ ĩclytus. Cui a pitia diſcipli-
naq; faciẽdi obſidii: machinarũq; ſolertia: ad capienda oppida reptaꝝ cogno-
mentũ πολιορκητησ. i. urbiũ expugnator fuit. Tũ ibi in obſidiõe illa ædes q̃ſdã pu-
blice factas: quæ extra muros urbis cũ paruo præſidio erat aggredi: atq; uaſtare: & ab
ſumere igni parabat. In iis ædibus erat memoratiſſima illa imago Hyaliſi Protogenis
Hyaliſus pictor manu facta illuſtris pictoris. Cuius opis pulchritudinẽ p̃ſtantiãq; ira pcitus rhodiis ĩ-
uidebat. Mittũt rhodii legatos ad Demetriũ cũ his uerbis. Quæ malũ inquit ratio ẽ:
ut tu imaginẽ iſtã uelis incẽdio ædiũ facto: diſpdere: Nã ſi nos oĩs ſupaueris ac oppidũ
hoc totũ cœperis: imagine quoq; illa integra: & incolumi p uictoriã potieris: Sin uero
nos uincere obſidẽdo nequeris: petimus cõſideres ne turpe tibi ſit: quia nõ potueris bel
lo rhodios uincere: bellum cum Protogene mortuo geſſiſſe. Hoc ubi ex legatis audi-
uit oppugnatione deſita & imagini & ciuitati pepercit.

AVLI GELII NOCTIVM ATTICARVM COMMENTARII LIBER DECIMVSSEXTVS.

Verba Muſonii philoſophi græca digna: atq; utilia audiri: obſeruariq; eiuſdẽ utili-
tatis ſniã a. M. Catone multis ante annis numantiæ ad equites dicta. Cap. primum.

a Doleſcẽtuli cũ ẽt tum ĩ ſcholis eẽmus: ενθυμημάτιον. i. cõmẽtatiun-
culã hoc græcũ. qđ appoſui dictũ eſſe a Muſonio philoſopho audieba
mus: & quoniã uere atq; luculẽte dictũ uerbiſq; ẽ breuibus & rotundis
iunctũ: per q̃ libẽter memineramus αντι πραξισ καλον μετα πονου
ὁ μεν πονοσ οιχεται το δε καλον μενει αντι ποιησησ αισχρον
μετα ηδονησ το μεν ηδυ οιχεται το δε αισχρον μενει. i. ſi p laborẽ honeſti q̃ppiã
egeris: laborabit: honeſtũ manet. Si p uoluptatẽ turpe feceris quippiã: qđ ſuaue ẽ abit
quod turpe eſt manet. Poſtea iſtam ipſam ſniam in Catõis oratiõe: quam dixit numã-
tiæ apud equites poſitam legimus. Quæ & ſi laxioribus paulo: lõgioribuſq; uerbis cõ-
prehenſa eſt: per quam illud græcum quod diximus: quoniam tamẽ prior tempore an
tiquior eſt: uenerabilior uideri debet. Verba ex oratiõe hæc ſunt. Cogitate cum aĩs ue
ſtris: ſiquid per laborẽ recte feceritis: labor ille a uobis cito recedet: benefactũ a uobis:
dum uiuetis non abſcedet. Sed ſi qua per uoluptatem nequiter feceritis: uoluptas cito
abibit: nequiter factum illud apud uos ſemper manebit.

Cuiuſmodi ſit lex apud dialecticos percontandi diſſerendiq;: & quæ ſit eius legis re
prehenſio. Cap. ii.

Legem eſſe

Egem eſſe aiunt diſciplinæ dialecticæ: ſi de quapiã re q̃ratur: diſputeturq; atq;
l ibi quod rogere ut reſpondeas: tum ne amplius quid dicas: q̃ id ſolũ: quos ẽ ro
gatus: aut aias: aut neges. Eamq; legem qui nõ ſeruant: & aut plus: aut aliter q̃
ſunt rogati reſpõdeant: exiſtimantur rudes indoctiq; eſſe: diſputãdiq; morem: atq; ra/
tionem nos tenere: hoc quidem quod dicunt in pleriſq; diſputationibus proculdubio
fieri oportet. Indefinitus nãq;: inexplicabiliſq; ſermo fiet: niſi interrogationibus reſpõ
ſionibuſq; ſimplicibuſq; fuerit determinatus. Sed enim eſſe quædam uident: in quibꝰ dialecti
ſi breuiter: & ad id: quod rogatus fueris reſpondeas capiare. Nam ſiquis his uerbis in/ cæ capti
terroget: poſtulo ut reſpondeas. Diſieris ne facere adulterium an nõ? utcũq; dialectica ones.
lege reſponderis: ſiue aias: ſeu neges: hærebis in captione: tã ſi te dicas adulterum: q̃ ſi
neges. Sed quod minus eſt in interrogatione: ideſt addendum. Nam qui facere aliq̃d
non deſinit: nõ id neceſſario etiã fecit. Falſa igitur ẽ ſpecies iſtius captionis: & nequaq̃
ꝓcedere ad id poteſt: ut colligi: cõcludiq; poſſit eũ facere adulteriũ: q ſe negauerit fa/
cere deſiſſe. Q uid ãt legis iſtius ꝓpugnatores ĩ illa captiũcula faciẽt in qua hærere ne
ceſſum eſt? ſi nihil aliud: quã q̃d interrogati eũ reſpõderunt. Nã ſi ita ego iſtorum ali/
quẽ rogẽ. Q uicq̃d nõ perdidiſti: habeas ne an nõ habeas? poſtulo aut aias: aut neges
utcunq; breuiter reſponderit capietur. Nam ſi non habere ſe negauerit: q̃d non perdi
dit: colligetur oculos eum non habere: quos non perdidit. Sin uero habere ſe dixerit:
calligetur eum habere cornua: quæ nõ perdidit. Rectius igitur: cautiuſq; ita reſpõde/
bitur: q̃cquid habuit: id habeo ſi id nõ perdidit. Sed huiuſcemodi reſpõſio nõ fit ex ea
lege quã diximus: Plus enim quã q̃d rogatus eſt reſpondet: Et propterea id quoq; ad eã
legẽ addi ſolet: non eſſe captioſis interrogationibus reſpondendũ.

Q uãta rõne effici dixerit. Eraſiſtratus medicus: ſi cibus forte deerit: ut tolerari ali/
quãtiſp inedia poſſit. & tolerari fames: uerbaq; ipſa Eraſiſtrati ſup ea re ſcripta. Ca .iii.

Vm Phauorino Romæ dies plerũq; totos eramus. Tenebatq; aĩos noſtros ho
c mo ille fandi dulciſſimus. Atq; eum quoquo iret: quaſi ex lingua proſſum eius
capti ꝓſequebamur. Ita ſermonibus uſq;quaq; amœniſſimis demulcebat tum
ad quendã ægꝝ quũ iſſet uiſere: noſq; cum eo una introiſſemus: multaq; ad medicos:
q tũ forte iſtic erãt: ualitudinis eius grã: oratione græca dixiſſet. Ac ne hoc quidẽ inq̃t
mirꝝ uideri debet: q̃ cũ ante hac ſemp edundi fuerit appetẽt: nũc poſt impatam inediã
tridui: oĩs eius appetitio priſtina elegauerit. Nã quod Eraſiſtratus ſcriptũ reliquit inq̃t eſuritio
propemodum uerum eſt. Eſuritionẽ faciunt inanes patenteſq; inteſtino fibræ & caua
intus uentris: & ſtomachi uacua hiantia: q̃ ubi aut cibo cõplentur: aut inanitate diutia
cõtrahunt: & cõniuẽt: tũc loco ĩ quẽ cibus capit uel ſtipato: uel adducto: uoluntas ca/
piendi eius: deſiderãdiq; reſtinguitur. Scytas quoq; ait eundẽ Eraſiſtratũ dicere quum
ſit uſus. ut famẽ lõgius tollerẽt: faſciis uẽtrẽ ſtrictiſſime circũligare. Ea uẽtris compꝛeſ/
ſiõe eſuritionẽ poſſe depelli creditũ ẽ. Hæc tũ Phauorinus multaq; huiuſmodi alia af/
fabiliſſime dicebat. Nos ãt poſtea quũ librꝝ forte Eraſiſtrati legeremus Διαιρεσεων
ideſt diuiſionũ primũ: idipſum in eo libro: q̃d Phauorinũ audiebamus dicere ſcriptũ
offendimus. Verba Eraſiſtrati ad eã rẽ pertinentia: hæc ſunt ελογιζομεθα ουν παρα
την ηχυραν συμπτωσιν της κοιλιας ειναι την σφοδρα ασιτιαν και γαρ τοισ εωι
πλεοφασιτουσι κατα προαιρεσιν εν τοισ προτοισ χρονισ ηπεινα παρακολου/
θει, υστερον δ' ουκετι. i. Cogitabamus itaq; pp nimiam uentris cõpreſſionẽ ſummam

eſſe iediam. Nam & ii qui ſponte abſtinēt cibo primis temporibus fame afficiuntur:
poſt ut eſt minus. Deinde paulū infra ειθισ μενδι δεεισι και οισκυθαι οταν διατι-
να και ρον αναγκαζον ται ασιτειν ζοναισ πλατειαισ τηνκολιαν διασφιγκειν οσ
τησ πεινησ αυτουσ ηττον ενοχλουσησ σχεδον δε και οταν πληρησ η κοιλια
η διατοκενωμα εν αυτημη δεν ειναι διατουτο ουπεινωσιν οταν δε σφοδρα
συμπεπτωκυια η. κενωμα ουκεχει. i. Scitæ ē cōſueuerūt: ſiquādo cuiuſpiā rei cāi
ediam ferre coguntur. latioribus faſciis uentrem cohibere: quia ita fames minus eos in
feſtet uētre ēt fere pleno quia nulla in eo ſit inanitas: fit ne eſuriant. Q uū autem uēter
cōpreſſus admodum eſt: caret inanitate: in eodem libro Eraſiſtratus uim quandā fa-
mis nō tolerabilē quā græci βουλιμον και βουπειναν. i. eſuritionē: & anxiā edendi
ſitim appellant in diebus frigidiſſimus multo facilius accidere ait: q̄ cū ſerenū atq; pla
cidum eſt. Atq; eius rei cauſas: cur is moribus in eo plerunq; tempore oriatur nōdum
ſibi eſſe cōpertas dicit. Verba qbus id dicit hæc ſunt: απορον δε και δεομενον επι
σκεψεωσ και επι τουτου και επι των λοιπων βουλιμιωντον διατι εκτοισ ψυ-
χεσιμαλλον το συμπτωμα τουτο γινε ται η εν ταισ ευδιαισ. i. dubiū ē idigēſ
q; cōſiderationis: tum in hoc: tum in cæteris famelicis: quare i frigoribus magis huiuſ
cemodi cauſas accidat q̄ ſerenis temporibus.

Q uo ritu quibuſq; uerbis fecialis populi romāi bellū indicere ſolitus ſit iis: quibus
populus romanus bellū fieri iuſſerat. Et itē in quæ uerba conceptū fuerit iuſiurandum
de furtis militaribus ſanciēdis. & uti milites ſcripti intra prædictū diē: in loco certo fre
quētarēt. cauſis qbuſdā exceptis: pp quas iuſiurandū remitti æquū eſſet. Cap. iiii.

Incius in libro tertio de re militari fecialē po. ro. bellū indicentē hoſtibꝫ: telūq;
c in agꝛ eoꝝ iacentē hiſce uerbis uti ſcripſit. Q ꝺ populus hermūdulus: hoīeſq;
populi hermūduli aduerſus populū romanū bellū facere deliq̄re: quodq; po-
pulus romanꝰ cū populo hermūdulo hoībuſq; hermundulis bellū iuſſit. Ob eam rē
ego populuſq; romanus populo hermundulo hoībuſq; hermundulis bellū indico fa
cioq;. Itē in libro eiuſdē Cincii de re militari q̄nto ita ſcriptum eſt. Q uū delectus anti
quitus fieret: & milites ſcriberent: in iuſiurandū eos tribunus militaris adigebat in uer
ba hæc. In magiſtratu. C. Lelii. C. filii conſulis. L. Cornelii. P. filii conſulis: in exercitu
decēq; milia paſſuū ꝓpe futuꝝ nō facies: dolo malo: ſolus neq; cū pluribus: pluris nū
mi argēti: i dies ſingulos. Extraq; haſtā: haſtile: lingua: pōbabulū: utrē: follē: faculam
ſiquid ubi iueneris: ſuſtuleriſue: qꝺ tum nō erit: qꝺ pluris nūmi argēti erit uti tu ac. C.
Leliū. C. filiū conſulē. L. ue Corneliū. P. filiū conſulē: ſiue ad quē uter eoꝝ iuſſerit: ꝓ-
feres: aut ꝓfitebere in triduo ꝓximo: quicquid iueneris ſuſtuleriſue in dolo malo. Aut
domino ſuo: ciuiū id cenſebis eſſe: reddes: uti qꝺ recte factū eſſe uoles. Militibus autē
ſcriptis dies præfiniebatur: quo die adeſſent: & ut citati ꝯſuli reſpōderēt. Deinde ita cō
cipiebatur iuſiurandū: ut adeſſent: his additis exceptionibus: niſi harunce aliqua cau-
ſa erit: funus familiare: feriæ uindemiales. Calēdæq; q̄ non eius rei cā in eū diē collatæ
ſint: quo is eo die minus ibi eſſet. Morbus ſonticus: auſpiciūue qꝺ ſine piaculo præteri
re nō liceat. Sacrificiumue anniuerſariū qꝺ recte fieri nō poſſet: niſi ipſius eo die ibi ſit:
ius: hoſteſue: ſtatus: condictuſue dies cum hoſte ſi cui eoꝝ harunce quæ cauſa erit: eū
ſe poſtridie q̄ per eas cauſas licebit: eo die uentuꝝ aditurumq; eum: q eum pagū uicū:
oppidūue delegerit. Item in eodē libro uerba hæc ſunt. Miles cum die q prædictus eſt
aberat

aberat neq; excuſatus erat infreq̄uẽs dabat᷑. Itẽ in libro ſexto hoc ſcriptũ eſt. Alæ dictæ Alæ.
exercitus: equitũ ordines: q̄ circũ legiones dextra ſiniſtraq; tanq̄ alæ in auium corpo- exercitꝰ
ribus locabant᷑. In legione ſunt cẽturiæ.lx.manipuli.xxx.cohortes decem. Legio.

Veſtibulum quid ſignificet: deq; eius uocabuli rationibus. Cap.v.

Leraq; uocabula: quibus uulgo utimur: neq; tñ liquido ſcimus quid ea ꝓprie:
p atq; uere ſignificent: ſed incomptam: & uulgariã traditionẽ rei non explorate ſi
cuti uidemur magis dicere quod uolumus q̄ dicimus. Sicuti eſt ueſtibulũ uer
bũ in ſermonibus celebre: atq; obuiũ: non oĩbus tamen q̄ illo facile utuntur ſatis pſpe-
ctum. Aĩaduerti.n.quoſdã: haud quaquã indoctos uiros opinari ueſtibulũ eſſe ptẽ do
mus primiorẽ: quã uulgus atriũ uocat. Cecilius Gallus in libro de ſignificatione uerbo Veſti-
rum: quæ ad ius ciuile ptinẽt: ſecundo ueſtibulũ eſſe dicit nõ in ĩpis ædibus: neq; partẽ bulum
ædium: ſed locũ ante ianuã domus uacuũ: p quẽ a uia aditus: acceſſuſq; ad ædis eſt: cũ atrium
dextra ſiniſtraq; inter ianuã tectaq; q̄ ſunt uiæ iuncta: ſpatiũ relinquit᷑. Atq; ipſa ianua
ꝓcul a uia eſt area uacãti interſita: quæ porro huic uocabulo ratio ſit quæri multũ ſo-
let. Sed quæ ſcripta legi: ea ferme oĩa incõcinna atq; abſurda uiſa ſunt. Q d̄ Sulpitium
ãt Apollinarẽ memini dicere uir elegãti ſciẽtia ornatũ huiuſcemodi eſt. Ve particula Ve.
ſicuti quædã alia tũ intẽſionẽ ſignificat tũ minutionẽ. Nã uetus & uehemens alter ab
ætatis magnitudine cõpoſitum: eliſumq; eſt. Alter a mentis ui: atq; impetu dr̄. Veſcũ Veſcũ
aũt q̄d ex ue particula: & eſca copulatũ ẽ utriuſq; diuerſæ ſignificationis uim capit. Ali
ter.n. Lucretius ueſcũ ſalem dicit ex edendi intentione. Aliter Lucilius ueſcum appel-
lat cũ edendi faſtidio. Qui domos igitur amplas antiquitus faciebant. locũ ante ianuã
reliquebãt: q̄ inter fores domus & uiã medius eſſet. In eo loco qui dñm eius domus ſa
lutatũ uenerãt: priuſquã admittent᷑ cõſiſtebant. & neq; in uia ſtabãt: neq; intra ædes e
rant. Ab illa ergo grandi loci cõſtitutiõe: & quaſi quadã ſtabulatiõe ueſtibula appella-
lata ſunt ſpatia (ſicut diximus: grãdia ante fores ædiũ relicta: in quibus ſtarent q̄ ueniſ
ſent: priuſquã intromitterent᷑. Meminiſſe aũt debebimus id uocabulũ nõ ſemp a uete
ribus proprie: ſed p quaſdã tranſlationes eſſe dictũ. Quæ tamẽ ita ſũt factæ: ut ab iſta
de qua diximus ꝓprietate nõ longe deſciuerint: Sicut illud.in.vi. Virgilii.
Veſtibulum ante ipſum: primiſq; in faucibus orci
Luctus & ultrices poſuere cubilia curæ.
Non.n.ueſtibulũ priorem partem domus infernæ eſſe dicit. Quod obrepere põt tan-
quã ſi ita dicat᷑. Sed loca duo demõſtrat extra orci fores ueſtibulũ & fauces. Ex qbꝰ &
ueſtibulum appellat ante ipſam domum: & ante ipſa orci penetralia. Fauces aũt uocat
iter auguſtum per quod ad ueſtibulum adiretur.

Hoſtiæ q̄ dicunt᷑ bidentes quid ſint & quam ob cauſam ita appellatæ ſunt: ſuperq;
ea re. P. Nigidii. & Iulii Higini ſententiæ. Cap. vi.

Edeũtes græcia Brunduſiũ nauẽ aduertimus. Ibi quiſpiã linguæ latinæ littera-
r tor Roma a Brũduſinis accerſitus expiundũ ſeſe uulgo dabat. Imus ad eũ nos
quoq; oblectamẽti gratia: erat.n.feſſus & languens aĩus de æſtu maris: lege-
bat barbare: inſciteq; Virgilii ſeptimum: in quo libro hic uerſus eſt.
Ceneum lanigeras mactabat rite bidentes.
Et iubebat rogare ſe ſiquis quid oĩum rer uellet dicere. Tum ego indocti hominis cõ
fidentiam demiratus; doces ne inquã nos magiſter; cur bidentes dicant᷑. Bidẽtes inq̄t

ōues appellatæ:iccircoq; lanigeras dixit:ut oues planius demōſtraret.Poſthac inq̄ ui/
debimus:an oues ſolæ(ut tu ais)bidentes dicantur.Et an Pomponius attellanaꝶ poe
ta:in gallis tranſalpinis errauerit:quum hoc ſcripſit.Mars tibi uoueo factuꝶ:ſi unq̄ re
dierit:bidēti uerre.Sed nūc ego a te rogaui ecq̄ ſcias eē huiuſcemodi uocabuli rōnem
Atq; ille nihil cōtatus:ſed nimiū quantū audacter.Oues inqt bidētes dictæ:q̄ duos tā
tū dentes habeāt.Vbi terraꝶ q̄ſo te inq̄ duos ſolos ꝑ naturā dētes hēre ouem uidiſti?
Oſtentū.n.eſt:& piaculis factis ꝓcurandū.Tū ille ꝑmotus & mihi irritatus.Quære
inqt ea potius:q̄ a grāmatico q̄renda ſunt.Nā de ouiū dētibus opiliones ꝑcōtant̄ Face
Bidētes tias nebulōis hoīs riſi & reliq.P.āt Nigidius in libro quē de extis cōpoſuit:bidentes ap
pellari ait:nō oues ſolas:ſed oīs bimas hoſtias:neq; tñ dixit aptius cur bidētes.Sed q̄d
ultro exiſtimabamus:id ſcriptum inuenimus in cōmentariis q̄buſdam ad ius pōtifi/
cū ꝑtinentibꝰ.Bidentes primo dictas lr̄a immiſſa.quaſi biēnes.Tū lōgo uſu loquēdi
corruptā eē uocē:& ex bidēnibus bidētes factū:quoniā id uidebat̄ eſſe dictu facilius.
Higinus tñ Iulius q ius pontificū nō uidet̄ ignoraſſe in quarto libroꝶ:quos de Virgi
lio fecit:bidentes appellari ſcripſit hoſtias quæ ꝑ ætatē duos dētes altiores hērent.Ver
ba illius ipſa poſui.Quæ bidentes eſt inqt hoſtia:oportet habeat dētes octo:ſex ex iis
duos cæteris altiores:per quos appareat ex minore ætate:in maiorē tranſcēdiſſe.Hæc
Higini opinio:an uera ſit:nō argumētis:ſed oculis iudicari poteſt.

Quod Laberius uerba pleraq; licentius:petulantiuſq; finxit:& q̄ multis item uer/
bis utitur:de quibus an ſint latina quæri ſolet. Cap.vii.

Aberius in mimis quos ſcriptitauit oppido q̄ uerba finxit ꝑlicenter:Nā & mē/
dicimoniū dicit:& mœchimoniū:& adulterionē:adulteritatēq; ꝓ adulterio &
depudicauit pro ſtuprauit:& abluuium pro diluuio:& quod in mimo ponit:
quē Theophimū inſcripſit:manuatus eſt pro furatus.Et itē in fullone furē manuariū
Vocabula multa noua. appellat.Manuari inquit pudorē ꝑdidiſti.Multaq; alia huiuſmodi nouat:neq; nō ob/
ſoleta quoq; & maculātia ex ſordidiore uulgi uſu ponit:quale eſt in ſtaminarii.Tollet
bona fide uos orcus nudas in Catoniū & elutriare lintea:& labandria dicit:q̄ ad lauan/
dum ſint data.& coltior inqt in fullonicā ecquid properas:ecquid præcurris caldonia.
Itē in reſtione:callabirriunculos dicit:quos uulgus calaburriōes.Itē in cōpitalibꝰ ma/
las malaxaui.Itē in cacomenone.Hic eſt inquit ille gurdus:quem ego me abhinc du/
os mēſes ex africa uenientē excepiſſe tibi narraui:Itē in mimo:q inſcribit̄ ꝯnata.L.Cip
pū dicit:& obbā:& camelliā:& pictaciū & capitiū tinduis inquit capitiū tunicæ picta
tiū.Præterea manua pro annua:guberniū pro gubernatore:& planū ꝓ ſycophāta:&
nanū pro pumiliōe dicit:q̄q̄ planū pro ſycophāta.M.quoq; Cicero in orōne ſcriptū
reliquit:quā ꝓ Cluētio dixit.Atq; itē in mimo:q ſaturnalia inſcriptus eſt borulū ꝓ far
cimine appellat:& hoīem leucunā ꝓ leui.Item in necromātia cotionē ꝑuulgate dicit:
quē ueteres arulatorē dixerunt.Verba laberii hæc ſunt.Duas uxores:hoc hercle plus
negocii eſt inquit cotio ſex ædiles uiderat.Sed.n.in mimo:quē ſcripſit Alexandreā:eo
dem quidem modo quo uulgus:ſed ꝓbe:latineq; uſus eſt græco uocabulo.Emplaſtꝶ
enim dixit οὐθετερωσ neutre.ſ.nō genere fœminino ut iſti nouitii ſemidocti:uerba ex
eo mimo appoſui.Quid ē iuſiurandū?Emplaſtrum æris alieni.

Quid ſignificet:& quid a noſtris appellatū ſit ἀξίωμα:q̄d dialectici dicunt:& quæ
dam alia quæ prima in diſciplina dialectica traduntur. Cap.viii.

Quum in

q Vum in diſciplina dialecticas induci atq; imbui uellemus neceſſum fuit adi
re: atq; cognoſcere: quas uocāt dialectici εισαγωγας .i. introductiones tā̄q
in primo περι αξιωματων .i. ꝓnunciatoꝝ quæ. M. Varro alias ꝓfata: alias
ꝓloquia appellat. Cōmentariū de ꝓloquiis Lælii docti hoīs q̄ magiſter Varronis fuit
ſtudioſe quæſiuimus. Eūq; in pacis bibliotheca reptum legimus. Sed in eo nihil edo-
cētur: neq; ad īſtituēdū explanate ſcriptū eſt. Feciſſeq; uidetur eū libꝝ Lælius ſui ma- Lælius
gis admonēdi q̄ alioꝝ docēdi grā. Rediuimus igitur neceſſario ad libros græcos: ex q
bꝫ accepimus αξιωμα .i. ꝓnūciatū definitū eſſe his uerbis: λεκτον αυτοτελες αποφαντον οσον εφ εαυτω .i. diſcibile p ſe pfectū enūciabile quātum ex ſemetipſo. Hoc
ego ſupſedi uertere: qa nouis & incōditis uocibus utēdū ſit. quas pati aures p inſolen-
tiā uix poſſent. Sed. M. Varro in libro de līgua latina ad Ciceronē q̄rto & uiceſimo ex
peditiſſime ita finit. Proloqum eſt ſnia in qua nihil deſideratur. Erit aūt planius: quid
iſtud ſit e ēplū eius dixerimus. αξιωμα igitur: ſiue id ꝓloquium dicere placet huiuſ-
modi eſt. Annibal pœnus fuit. Scipio numātiā deleuit. Milo cædis dānatus eſt. Neq;
bonū eſt uoluptas neq; malū. Et oīno qcquid ita dicitur: plena & pfecta uerbū ſnia: ut
id neceſſe ſit: aut ueꝝ aut falſū eſſe: id a dialecticis αξιωμα .i. ꝓpoſitio: ideſt oratio ue-
rū: aut falſū plene ſignificās appellatū eſt. A. M. uarrone ſicuti dixi ꝓloquiū. A. M. āt ꝓloqū
Cicerone pronunciatum. Quo ille tamē uocabulo tātiſper uti ſe atteſtatus eſt. quoad ꝓnūcia
melius īquit īuenero. Sed qđ græci συνημμενον αξιωμα. ideſt cōnexū ꝓnunciatū tum
dicūt: id alii noſtoꝝ adiūctū: alii cōnexum dixere. Id cōnexū tale eſt: ſi Plato ambulat
Plato mouetur. Si dies eſt: ſol ſup terrā eſt. Itē qđ illi συμπεπλεγμενον. ideſt copu
latū: nos uel cōiunctū uel copulatū dicimus qđ eſt eiuſdē modi. P. Scipio Pauli filius
& bis cōſul fuit: & triūphauit: & cēſura functus eſt: & collega in cēſura. ideſt Mumii
fuit. In omni āt cōiuncto: ſi unū eſt mēdaciū: etiā ſi cætera uera ſunt: totū eſſe mēdaci-
um dr̄. Nā ſi ad ea oīa quæ de Scipione illo uera dixi: addidero. Et annibalē ī africa ſu-
pauit: qđ eſt falſū: uniuerſa quoq; illa quæ cōiūcte dicta ſunt: ꝓpter hoc unū qđ falſū
acceſſerit: qa ſimul dicētur: uera nō erūt. Eſt itē aliud qđ græci διεζευγμενον αξιω-
μα ideſt nos diſiunctū ꝓloquiū dicimus. Id huiuſcemodi ē. Aut malū ē uoluptas: aut
bonū: aut neq; bonū: neq; malū eſt. Oīa aūt quæ diſiunguntur: pugnātia eē inter ſeſe
oportet. Eoꝝq; oppoſita: αντικειμενον græci dicunt. Ea quoq; ipſa inter ſeſe aduerſa
eſſe. Ex oibus quæ diſiūguntur unū eſſe ueꝝ debet cætera falſa. Qđ ſi aut nihil oium
ueꝝ: aut oīa: pluraue: q̄ unū uera erūt. Aut quæ diſiuncta ſunt: nō pugnabūt: aut quæ
oppoſita eoꝝ ſunt: cōtraria īter ſe nō erunt. Tūc id diſiunctū mēdaciū eſt: & appella-
tur παραδιεζευγμενον: ideſt uitioſe diſiūctū: ſicuti hoc eſt in quo quæ oppoſita nō
ſunt cōtraria. Aut curris: aut ambulas: aut ſtas. Nā ipſa quidem inter ſe aduerſa ſunt.
Sed oppoſita eoꝝ nō repugnāt. Nō ambulare enim & nō ſtare & nō currere cōtraria
inter ſeſe nō ſunt: quoniā cōtraria ea dicuntur: quæ ſimul uera eſſe nō queunt. Poſſis.
n. ſimul eodēq; tēpore: neq; ambulare neq; ſtare: neq; currere. Sed hoc iā breue ex dia
lectica libamētū dediſſe nūc ſatis erit. Atq; id ſolū addēdū: admonēdūq; eſt ꝙ huius
diſciplinæ ſtudiū atq; cognitio in principiis quidem terra: & aſpernabilis inſuauiſque
eſſe & inciuilis uideri ſolet. Sed ubi aliq̄tulum ꝓceſſeris: tum deniq; & emolumētum
eius in aīo tuo dilucebit: & ſequetur quædam diſcēdi uoluptas inſatiabilis. Cui ſane ſi
modū nō feceris: periculum non mediocre erit; ne ut pleriq; alii; tu quoq; in illis diale-

ćticæ gyris: atq; meandris: tanq̄ apud ſirenios ſcopulos conſeneſcas.

Vid ſignificet uerbū ī libris ueteꝝ creberrime poſitum ſuſq; deq;. Cap. ix.

ſ Vſq; deq; fero: aut ſuſq; deq; habeo (his. n. oībus modis dicitur) uerbū eſt ex hominū doctoꝝ ſermōibus: ī poematis quoq; & ī epiſtolis ueteꝝ ſcriptū plurifariā. Sed facilius repies q id uerbū oſtētēt: q̄ q̄ ītelligāt. Ita pleriq; noſtꝝ q̄ remotiora uerba īuenimus: dicere ea ꝓperamus nō diſcere. Significat āt ſuſq; deq; ferre: æquo aīo eē: & qđ accidit: nō magnipēdere. Atq; īterdū negligere & cōtēnere: & ꝓpemodū id ualet: qđ dicit᷑: α Διαφόρειν. i. īdifferēs eē. Laberius ī compita libꝫ. Nūc tu lētus es nūc tu ſuſq; deq; fers. Materfāilias tua ī lecto aduerſo ſed & ſeruos ſextātis uerbis nefariis utit᷑. M. Varro ī ſiſēna: uel de hiſtoria. Qđ ſi nō hoꝝ oīum ſimil' a eēnt pricipia ſuſq; deq; eēt. Lucilius ī tertio. Veꝝ hæc ludis ibi ſuſq; omnia: deq; fuere.

Suđ q;ſq; fero

Suſq; đ q; hēo

Suſq; & deq; fuere inquā omnia ludus: iocuſq;.
Illud opus durum: ut ſetinum acceſſimus finem.
ΝΕϖΙ ΤΟ ΛΟΙϖΟΝ. ideſt in reliquo.
Vt aiunt: montes ætnæ omnes aſpri athones.

Quid ſit proletarii: quid capitecenſi: quid item ſit in duodecim tabulis aſſiduus: & quæ eius uocabuli ratio ſit. Cap. x.

Cium erat quodam die Romæ in foro a negociis: & læta quædam celebritas feriarū legebaturq; in conceſſu forte compluriū Ennii liber ex annalibus. iii. In eodem libro uerſus hi fuere.

Proletarius publicitus excubiis: ferroq;
Ornatur: ferro muros: urbemq; forumq;
Excubiis curauit. Tū ibi quæri cœptū eſt qđ eſſet ꝓletarius. Atq; ego aſpiciēs quēpiā in eo circulo ius ciuile callentē familiarē meū rogabā: ut id uerbū enarraret & quū ille ſe iuris: nō rei grāmaticæ peritū eſſe reſpōdiſſet: eo maxime īquā te dicer᷑ hoc oportet: quādo ut p̄dicas iuriſperitus es. Nāq; Ennius uerbū hoc ex duodecī tabulis uel tris accepit: in quibus ſi recte cōmemini: ita ſcriptū eſt. Aſſiduo uindex aſſiduus eſto. Proletario ciui quiuis uolet uindex eſto. Petimus igitur ne annalē hūc. Q. Ennii: ſed duodecim tabulas legi arbitrere. Et qđ ſit in ea lege ꝓletarius ciuis interpretere. Ego uero inquit dicere atq; īterpretari hoc deberē: ſi ius faunoꝝ & aboriginū didiciſſem. Sed enī quum ꝓletarii & aſſidui: & ſanates & uades & ſubuades & uigintiquinq; aſſes: & taliones: furtorūq; quæſtiones cū lāce: & litio euanuerint: oīſq; illa duodecim tabulaꝝ antiquitas: niſi in legis actionibus cētum uiralium cauſaꝝ lege ebutia lata cōpoſita ſit: ſtudiū ſcientiamq; ego præſtare debeo iuris: & legū: uocūq; eaꝝ quibus utimur. Tū forte quadā Iuliū Paulū poetā memoriæ noſtræ doctiſſimū p̄tereūtē cōſpexius. Is a nobis ſalutatus: rogatuſq;: uti de ſnīa deq; rōne iſtius uocabuli nos doceret. Qui ī plæbe inquit romana tenuiſſimi: pauprimiq; erāt: neq; amplius quā mille q̄ngētū æris īncēſum deferebāt: ꝓletarii appellati ſunt. Qui uero nullo: aut ꝑquā paruo ære cēſebātur capitecēſi uocabātur. Extremus aūt cenſus capitecenſoꝝ æris fuit. ccclxxv. Sed quoniā res pecuniaq; familiaris obſidis uice: pignoriſq; eē apud rempublicam uidebatur: amoriſq; in patriam fides quædā in ea: firmamentūq; erat: neq; ꝓletarii: neq; capitecēſi milites: niſi in tumultu maximo ſcribebātur: quia familia quæuis. aut tenuis: aut nulla iis erat. Proletarioꝝ tamen ordo honeſtior aliquanto & re & nomine: quā capitecen

ꝓletarius

Capite, cenſus

forū fuit. Nam & aſperis reipu. tēporibus: quū iuuētutis inopia eēt in militiā tumul/
tuariā legebātur. Armaq; iis ſumptu publico præbebantur. Et nō capitis cenſione: ſed
pſperiore uocabulo: a munere: officioq; prolis edēdæ appellati ſunt: q cum re fami/
liari parua minus poſſent remp. iuuare: ſobolis tamē gignēdæ copia ciuitatē frequēta
rent capitecēſos autē primus. C. Marius: ut qdā ferūt: bello cimbrico difficillimis rei
pu. temporibus uel potius: ut Saluſtius ait: bello iugurthino: milites ſcripſiſſe tradit:
quū id factū ante: in ulla memoria extaret. Aſſiduus in duodecim tabulis: & pro locu/ aſſidu9
plete: & facile munus faciēte: dictus ab aſſibus. i. ære dando: quū id tēpora reip. poſtu
larent. Aut a muneris pro familiari copia faciēdi aſſiduitate. Verba aūt Saluſtii in hi/
ſtoria iugurthina de. C. Mario cōſule: & de capitecēſis hæc ſunt. Ipſe interea milites
ſcribere: nō more maiorū: nec ex daſſibus: ſed ut libido cuiuſq; erat capitecēſos pleroſ
q;. Id factū alii inopia bonoꝝ: alii per ambitionē cōſulis memorabāt: q ab eo genere
celebratus: auctuſq; erat: & hoī potētiā quærēti: egētiſſimus qſq; oportuniſſimus.

Hiſtoria de Hero. libris ſūpta de pſylloꝝ interitu: q i ſyrtib9 africanis colebāt. Ca. xi.

g Ens in Italia marſoꝝ orta fertur eē a circes filio Marſo. Propterea Marſis ho
minibus: quorū dūtaxat familiæ cū externis cognatioībus nōdū etiā pmixtæ
corruptæq; ſunt ui quadā genitali datum: ut ſerpētiū uirulentorū domitores Marſi.
ſint & incātationib9 herbaꝝq; ſuccis faciāt medelaꝝ miracula. Hæc eadē ui pditos eē
quoſdā uidemus: q pſylli uocant. Sup noie quoꝝ & genere: quū i ueteribus lrīs qſiſ/
ſem: i qrto deniq; Herodoti libro: fabulā hāc de pſyllis inuenimus. Pſyllos quōdā fu Pſylli
iſſe i terra africa: cōterminos naſamonibus. Auſtrūq; in finibus eorū quodā in tpe per
qualidum: ac diutinū flauiſſe. Eo flatu aquā oēm i locis i qbus colebāt exaruiſſe. Pſyl
los re aquaria defectos eā iniuriā grauiter auſtro ſuccēſuiſſe. Decretūq; feciſſe uti ar/
mis ſumptus ad auſtrū: perinde quaſi ad hoſtē iure belli res repetitū proficiſcerentur
Atq; ita pfectis uentū auſtrū magno ſpiritus agmine ueniſſe obuiā. Eoq; uniuerſos cū
oīb9 copiis: armiſq; cumulis mōtibuſq; arenaꝝ ſupiectis opperuiſſe. Eo facto pſyllos
ad unū omnis interiſſe. Itaq; eoꝝ fines a naſamonibus occupatos.

De iis uocabulis. quæ Cloatius Verus aut ſatis cōmode: aut nimis abſurde: & ille
pide: ad origines linguæ græcæ redegit. Cap. xii.

c Loacius Verus in libris: quos iſcripſit uerboꝝ a græcis tractorū: mō pauca
hercle dicit curioſe: & ſagaciter cōquiſita: neq; non tamē quædā futilia & fri
uola. Errare iquit dictum eſt ἀπὸ τοῦ ἔρρειν. i. a pereundo. Verſumq; infert Errare
Homeri: i quo id uerbū ē: ἔρρε κακὴ γλήνη. ideſt pereas mala pupilla oculi & illud.
ἔρρε ἐκ νήσου θᾶσσον ἐλέγχιστε ζωόντων. ideſt
Ocius o pereas uiuorum ex inſula abuſus.
Itē alucinari factū ſcripſit ex eo qd' dicitur græcæ ἀλύειν. i. lāguere: unde lucū quoq; Alluci/
eē dictū putat g lrā i c cōuerſa tarditatē quādā animi: & ſtuporē: qui alucinātibus ple nari
rūq; uſu uenit: Itē faſcinum appellat quaſi βάσκανον. i. iuidū: & faſcinare eſſe: quaſi Lucus.
βασκαίνειν. i. inuidere. Cōmode hæc ſane omnia: & cōducēter. Sed in libro quarto. faſciare
Fœnerator inquit appellatus eſt quaſi φαινέρατον ἀπὸ τοῦ φαίνεσθαι ἐπὶ τὸ χρηστό/ Fœnera
τερον. i. facile apparēs ab apparēdo: ad id qd' melius ac benignius eſt: quoniā id gēus tor.
hominum ſpeciē oſtētēt humanitatis: & cōmodi eſſe uideantur inopibus numos de/
ſiderātibus. Idq; dixiſſe ait Hypſicratē quēpiā grāmaticum: cuius libri ſane nobiles

ſũt ſup iis quæ a græcis accepta ſũt: Siue hoc ãt ipſe Cloatius: ſiue neſcio ꝗ alius nebu- lo effutiuit: nihil põt dici iſulſius: Fœnerator.n.ſicut.M.Varro i libro tertio de ſermo Fœnus ne latino ſcripſit a fœnore eſt nominatus. Fœnus ãt dictũ a fœtu: & quaſi a fœtura qua dã pecuniæ pariẽtis atq; icreſcẽtis: & iccirco: &.M. Catonẽ: & cæteros ætatis ei⁹ fœ- neratorẽ ſine a littera ꝓnũciaſſe tradit: ſicuti fœtus ipſe: & fœcunditas appellata.

Quid ſit municipiũ: & quid a colonia differat: & quid ſint municipes: quæq; ſit ei⁹ uocabuli ratio: ac proprietas: atq; inibi ꝙ diuus Hadrianus in ſenatu de iure atq; uoca bulo municipum uerba fecit. Cap.xiii.

m Vnicipes & municipia uerba ſunt dictu facilia & uſu obuia. Et neutiꝗ̃ repias qui hæc dicat: quin ſcire ſe plane putet quid dicat. Sed ꝓfecto aliud eſt: aliud dicit̃. Quotus enim fere noſtrum eſt qui quũ ex colonia po.ro.ſit: non & ſe mũnicipẽ eẽ: & populares ſuos municipes eẽ dicat: qđ eſt a ratione: & a ueritate longe auerſum. Sic adeo & municipia quid: & quo iure ſint: q̃tũq; a colonia differãt ignora- mus. Exiſtimamuſq; meliore cõditione eẽ colonias: ꝗ̃ municipia de cuius opinionis tã ꝓmixtæ erroribus diuus Hadrianus in orõne quã de italicẽſibꝯ: unde ipſe ort⁹ fuit i ſe natu hũit ꝑitiſſime diſſeruit: mireriq; ſe oſtẽdit ꝙ & ipſi italicẽſes & q̃dã item alia mu nicipia antiꝗ̃ i qbus uticẽſes noiat: cũ ſuis morib⁹ legibuſq; uti poſſent i ius coloniaꝝ mutari geſtiuerit peneſtinos ãt refert maxĭo ope a Tiberio ĭpatore petiſſe: oraſſeq; uti ex colonia i municipii ſtatũ redigerẽt̃. Idq; illis Tiberiũ ꝓ referẽda grã tribuiſſe: ꝙ in Munici eoꝝ finibus ſub ipſo oppido e capitali morbo reualuiſſet. Municipes ergo ſũt ciues pes. Romani ex municipiis ſuo iure: & legibꝯ ſuis utẽtes muneris tãtũ cũ populo ro.hono rarii ꝑticipes: a quo munere capeſſendo appellati uident̃: nullis aliis neceſſitatibus: ne q; ulla po.ro.lege aſtricti: nũꝗ̃ populus eoꝝ fundus factus eẽt: Primos aũt municipes ſine ſuffragii iure: cerites eẽ factos accepimus. Cõceſſũq; illis: ut ciuitatis romanæ ho norẽ q̃dẽ caperẽt. Sed negociis tamẽ atq; oneribꝯ uacarẽt: per ſacris bello gallico rece ptis: cuſtoditiſq;. Hinc tabulæ cerites appellatæ uerſa uice: i quas cẽſores referri iube- colonia bãt quos notæ cã ſuffragiis priuabãt. Sed coloniaꝝ alia neceſſitudo ẽ. Nõ.n.ueniũt ex trilecus i ciuitatẽ. Nec ſuis radicib⁹ nitũt̃: ſed ex ciuitate q̃ſi ꝓpagatæ ſunt. Et iura iſti tutaq; oia populi romani nõ ſui arbitrii hẽnt. Quæ tamẽ cõditio: quũ ſit magis obno- xia & min⁹ libera: potior tamẽ & præſtabilior exiſtimat̃ pp ãplitudinẽ maieſtatẽq; po pu.ro.cui⁹ iſtæ coloniæ: q̃ſi effigies pua: ſimulacraq; eẽ q̃dã uident̃ & ſimul qa obſcu ra oblitterataq; ſunt: municipioꝝ iura qbus uti iam per innoticiam non queunt.

Quod.M.Cato differre dixit ꝓperare: & feſtinare. Et ꝗ̃ cõmode Verrius Flaccus uerbũ: quod eſt feſtinat interpretatus ſit. Cap.xiiii.

f Eſtinare & ꝓperare idẽ ſignificare: atq; in eãdẽ rẽ dici uident̃. Sed.M.Cato id differre exiſtimat. Eaq; hoc modo diuiſa uerba ſunt ipſius ex orõne quã de ꝓpero ſuis uirtutibus habuit: aliud eſt ꝓperare: aliud feſtinare. Qui unũ quid ma- feſtino ture trãſigit: is ꝓperat: qui multa ſimul incipit neq; ꝑficit: is feſtinat. Verrius Flaccus rationẽ uolẽs dicere differentiæ huius feſtinat inquit a fando dicitur: quoniã iſti igna- uiores: q nihil ꝑficere poſſũt pl⁹ uerboꝝ ꝗ̃ opis hẽnt. Sed id nimis coactũ atq; abſur- dũ uidetur. Neq; tãti momẽti eſſe poteſt prima in utroq; uerbo littera: ut propter eam unã tam diuerſa uerba feſtinare & fari: eadem uideri debeant. Commodius autem ꝓ- priuſque uiſum feſtinare: quaſi feſſum eſſe. Nam qui multis ſimul rebus properan- dis defeſſus

dis defeſſus eſt: is iam non properat: ſed feſtinat.

Quid Theophraſtus mirum de perdicibus ſcriptũ reliquerit: & quid Theopom
pus de leporibus. Cap.xv.

t Heophraſtus philoſophorum peritiſſimus omnes in paphlagonia perdices pdices.
bina corba habere dicit. Theopompus in biſaltia lepores bina iecora. lepores

Agrippas a partus ægri: & ĩproſperi uitio appellatos. Deq; is deabus quæ
uocantur Proſa: & poſtuerta. Cap.xvi.

q Voꝶ in naſcẽdo nõ caput: ſed pedes primi extiterãt qui partus difficillimus: Agrip-
ægerrimuſq; habetur: agrippæ appellati uocabulo ab ægritudine & pedibus pæ
Cõſixos eſſe aũt pueros in utero Varro dicit a capite ĩfirmo nixos ſurſum pe
dibus elatis nõ ut hoĩs natura ẽ: ſed ut arboris. Nam pedes cruraq; arboris appellat ra
mos. Caput ſtirpẽ atq; caudicẽ. Quãdo igiť inquit cõtra naturã forte conuerſi in pe-
des: bracchiis plerũq; diducti retineri ſolẽt: ægriuſq; tũc mulieres enitũtur. Huius pi-
culi deprecãdi gratia aræ ſtatutæ ſunt romæ duabus carmentibus: quarum altera Po- Poſtu
ſtuerta nominata eſt. Proſa altera: a recti peruerſiq; partus: & poteſtate & nomine. erta

Quæ ratio uocabuli ſit agri uaticani. Cap.xvii. Proſa.

e Tagrũ uaticanũ: & eiuſdẽ agri deũ præſidẽ appellatũ acceperamus: a uatici
niis: quæ ui atq; inſtinctu eius dei in eo agro fieri ſolita eſſent. Sed præter hãc uatica-
cauſam. M. Varro ĩ libris diuinaꝶ: aliã eſſe tradit iſtius nominis rationẽ. nã nꝰ ager
ſicut Arius inquit deus appellatus: araq; ei ſtatuta eſt: quæ eſt infima noua uia q; eo in
loco diuinitus uox edita erat: ita uaticanus deus nominatus penes quẽ eſſent uocis hu-
manæ initia: quoniã pueri ſimulatq; parti ſunt eã primã uocẽ edunt: quæ prima in ua-
ticano ſyllaba eſt. Iccirco uagire dicitur: exprimente uerbo ſonum uocis recentis. uagire

Læpida quædã memoratu: & cognitu de parte geometriæ: quæ ὀϖτικη: ideſt per
ſpectiua appellatur. Et item alia quæ ϖετρικη: ideſt dimenſiua. Et tertia itidem quæ di
citur κανονικη ideſt regularis. Cap.xviii.

p Ars quædã geometriæ ὀϖτικη. i. pſpectiua appellatur: q̃ ad oculos pertinet.
Pars altera quæ ad auris κανονικι. i. regularis uocatur: q̃ muſici ut fundamẽ
to artis ſuæ utuntur. Vtraq; harũ ſpatiis & intuallis lineaꝶ: & rõne numero-
rũ cõſtat ὀϖτικη. i. pſpectiua facit multa demirãda: id genus: ut ĩ ſpeculo uno imagi-
nes unius rei plures appareãt. Itẽ ut ſpeculũ ĩ loco certo poſitũ: nihil imaginet: alior ſũ
trãſlatum faciat imagines. Item ſi rectius ſpeculũ ſpectes: imago fiat tua eiuſmodi: ut
caput deorſum uideatur: pedes ſurſum. Reddit etiã cauſas ea diſciplina: cur iſtæ quo-
q; uiſiones fallãt: ut quæ in aqua conſpiciuntur: maiora ad oculos fiant. Quæ procul
ab oculis ſunt minora. κανονικη. i. regularis aũt longitudines: & altitudies uocis eme
tiť. Lõgior mẽſura uocis ῥυθμος. i. modulus nũerus ordo pedũ diciť. Altior μελος
ideſt modulatio cãtus. Eſt & alia ſpecies κανονικης. i. regularis: quæ appellatur με-
τρικη. i. mẽſuraria per quã ſyllabaꝶ longarũ: & breuiũ: & mediocriũ iunctura & mo
dus cõgruẽs cũ prĩcipiis geometriæ auriũ mẽſura examinatur. Sed hæc iqt. M. Var
ro: aut omnino nõ diſcimus: aut prius deſiſtimus q̃ intelligamus cur diſcẽda ſint. Vo
luptas autem inquit: uel utilitas talium diſciplinaꝶ in poſt principiis exiſtit: quum p-
fectæ abſolutæq; ſunt in prĩcipiis uero ipſis ineptæ & inſuaues uidentur.

Sumpta ex hiſtoria Herodoti libro primo ſuper fidicine arione. Cap xix.

Arionis historia

Eleri admodũ: & cohibili orõne: uocũq; filo tereti: & candido fabulã ſcripſit Herodotus ſup fidicine illo Arĩoe. Vetus iqt & nobilis Ario cãtator fidibus fuit. Is loco: & oppido methymnæus terra atq; iſula oĩ leſbius fuit. Eũ Arionẽ rex corinthi periãder amicum amatũq; habuit artis gr̃a. Is inde a rege proficiſcitur terras inclytas Siciliã: atq; Italiã uiſeret. Vbi eo uenit: aures oĩum mẽteſq; in utriuſq; terræ urbibus demulſit. In quæſtibus iſtic: & uoluptatibꝰ amoribus hoĩum fuit. Is tũ poſtea grandi pecunia & re bona multa copioſus corinthũ inſtituit redire. Nauẽ igit̃ & nautas ut natiores amitioreſq; ſibi corinthios delegit. Sed eo corĩthios hoĩe accepto nauiq; in altũ prouecta: prædæ pecuniæq; cupidos cœpiſſe cõſiliũ de necando Arione Tũ illũ ibi pnicie intellecta: pecuniam cæteraq; ſua ut hẽrent: dediſſe uitam modo ſibi ut parcerẽt: orauiſſe. Nautas precũ eius hax cõmiſeritũ eſſe illatenus: ut ei necẽ afferre per uim ſuis manibus tẽperarẽt. Sed impauiſſe: ut iã ſtatim corã diſiliret præceps ĩ mare. Homo inqt ibi territus ſpe omni uitæ pdita: id unũ poſtea orauit ut priuſquam mortẽ appeteret induere pmitterẽt ſua ſibi indumenta. Et fides cape: & canere carmẽ caſus illius ſibi cõſolabile. Feros & immães nautas plubiũ tum audiẽdi ſubit. Quod orauerat ĩpetrat. Atq; ibi mox de more cĩctus: amictus ornatus ſtãſq; in ſũmæ puppis foro carmen: quod orth iũ dicitur: uoce ſublatiſſima cãtauit. Ad poſtrema cantus cũ fidibus ornatuq; oĩ ſicut ſtabat canebatq; eiecit ſeſe procul in profundũ: Nautæ haud quaq̃ dubitãtes quin periſſet: curſũ quẽ facere cœpant: tenuerũt. Sed nouũ & mirum & piũ facinus contigit: Delphinum repente inter undas adnauiſſe: & dorſo ſuper fluctus edito uectauiſſe. Incolumiq; eũ corpore: & ornatu: tænarum in terrã laconicã deuexiſſe. Tũ Arionẽ prorſus ex eo loco corinthũ petiuiſſe. Taleq; Periãdro regi: qualis delphino uectus fuerat: ſeſe obtuliſſe. Eiq; rẽ ſicuti acciderat: narrauiſſe. Regem iſtæc parũ crediſſe: arionẽ quaſi falleret cuſtodiri iuſſiſſe. Nautas requiſitos: ablegato arione: diſſimulãter interrogaſſe: ecqd audiſſent in iis locis: unde ueniſſent ſuper arionẽ: Eos dixiſſe: hominẽ quũ inde irẽt ĩ terra italia fuiſſe: cumq; illic bene agitare: & ſtudiis delectationibuſq; urbiũ florere: atq; in gratia pecuniaq; magna fortunatum eſſe. Tũ ĩter hæc eorũ uerba arionẽ cũ fidibus & ĩdumẽtis: cũ quibus ſe ĩ ſalũ eiaculauerat extitiſſe. Nautas ſtupefactos: conuictoſq; ire inficias non quiſſe. Eam fabulam dicere leſbios & corinthios atq; eſſe fabulæ argumentum: q; ſimulacra duo ænea ad tænarum uiſerentur. Delphinus uehens: & homo inſidens.

AVLI GELII NOCTIVM ATTICARVM COMMENTARII LIBER DECIMVSSEPTIMVS

Quod Gallus Aſinius: & Largius Licinius. M. Ciceronis reprehẽderũt ex oratiõe quã dixit pro. M. Cælio: & quid aduerſus homines ſtudioſiſſimos pro eadem ſententia uere digneq; dici poſſit. Caput primum.

T quidã fuerũt mõſtra hominũ: qui de diis ĩmortalibus ĩpias: falſaſq; opiniones pdiderũt: ita nõnulli tã pdigioſi: tãq; uecordes extiterũt: ĩ qbus ſunt Gallus Aſinius: & Lartius Licinius: cuius liber etiã fert̃ ĩſando titulo Cicerumaſtix: ut ſcribere auſi ſint. M. Ciceronẽ pax ĩtegre atq; ĩproprie: atq; ĩcõſiderate locutũ. Atq; aliꝛ qdẽ q̃ reprehẽderũt. neq; dictu neq; auditu digna ſunt. ſed etenim in hoc quo ſibimetipſis præter cætera eſſe uiſi ſunt uerboꝝ penſitatores ſubtiliſſimi cedo quale id ſit conſideremus, M. Cicero pro

M. Cælio